

RADŁO (7) *sb n*

a jasne; o prawdopodobnie jasne (tak w -o).

sg N radło (3). ◇ A radło (2). ◇ I radł(e)m (1). ◇ pl I radły (1). ◇ [du N (cum nm) radle.]

Sł stp: radło, redło, Cn: radło, Linde XVIII w.: radło.

1. Prymitywne narzędzie służące do orania; *stiparium, stifale BartBydg; dentale, vomer Cn (6) : BartBydg 150; Rudetum, Mieysce pełne rumu też rola którą z nowu drzeć rádłem poczęto. Mącz 360a; [pół warsty grochu, jęczmienia warsta, 2 wozy, 2 pługi zielazne, 2 radlie zielazny, zgoła sprzętu domowego dosyc ostało. InwSzlachKal 1573 nr 25.]*

W połączeniu szeregowym (1): [kmić ma mieć] Do roley pług/ rádło/ iármzo/ bronę. *GostGosp 30.*

Zwroty: »radłem orać« (1): *Minoribus aratris moliuntur, Mnieyízemi rádły orzą/ drą ziemię. Mącz 229a.*

peryfr. »wziąć radło i kozicę« = *zostać rolnikiem (1):* Ktorey [godności] yeřliby [chętny na kapłaństwo] nye myał/ nychay go nye tylko nye przyjmuye/ ále áni onym nychayby nye zbyelił. Ráczey nychay weźmye rádło y kozicę/ á ożeniwłfy lie domá nych zá woły poganyáyac treluye. *GliczKsiąż 06.*

Przen (1) : Bo ten [Chrystus Pan] ieřt iřcie ná wřzem prawdá nie omylna/ Strzeřzże iego náuki wierz mi żeć to pilna. Lepřzeć to niř zlamáne rádło. *LubPs gg2.*

2. *Oranie radłem (1) :* Item/ ná Wiořnę zbudowác co nowego. Item/ vgor/ rádło/ broná ná ktorey wřzyřtko należy. *GostGosp 164.*